

Több értékes hús hazai szójával

Magyarország fehérjeimportját a hazai szójatermelés növelésével lehetne mérsékelni. A szója agroökológiai igényeit figyelembe véve, hazánkban mintegy négyszázezer hektáryi terület alkalmas, illetve tehető alkalmassá szójatermesztésre.

A magyarországi szójatermesztésnek évszázados hagyományai vannak. A legnagyobb vetésterületet (1988-ban 66 ezer hektár, 1989-ben 54 ezer hektár) a '80-as évek második felében érte el, amikor termelését és feldolgozását állami támogatás is segítette. A hazai termesztés mellett szól egyebek között, hogy az import szója behozatala növeli a devizakiadásokat, s a koncentrált tápok magas árai a keresletet mérséklék. Ugyanakkor a gazdasági abrakkeverék minden komponense megtermelhető a kisgazdaságokban is, ha a szója akár 0,5–1 hektáron megjelenik a vetésszerkezetben.

A termésbiztonságon a hangsúly

A hazai termelés lehetőségei:
– öntözéssel a jelenleg is alkalmas 250–300 ezer hektáryi terület mintegy 100 ezer hektárral bővíthető;

– a szója kedvező előveteménye a legnagyobb vetésterületen termesztett búzának és kukoricának;

– az új fajták révén a termesztés határai észak és nyugat felé is kiterjedtek;

– Magyarországon a hőigénye (2200–2500 °C) kielégíthető;

– a szója lehetséges hazai vetésterületéből 6–6,5 százalékkal az észak-magyarországi termőtáj is részesedhet;

– a megfelelő biológiai alapok (négy érécscsoportban, 39 fajta) rendelkezésre állnak, az adott ökológiai viszonyok között legalkalmasabb fajta megválasztható.

A szója hagyományos felhasználási területének számít a közétkeztetés, a beteg- (diéta) ellátás és a konzervipar, a legnagyobb arányban azonban nagy biológiai értékű abrak-takarmányként hasznosít-

ez a cél könnyen elérhető úgy, hogy a jó kultúrállapotú (nem gyomos) szójában nincs szükség sem desszikkáló szer alkalmazására, sem a termés szárítására. Az augusztusi betakarítás további előnye, hogy az új termés közel egy hónappal korábban rendelkezésre áll, mint a hosszabb tenyészidejű fajták esetében.

A Tarnát hagyományos nemesítési módszerrel állították elő a SZIE GMFK „Fleischmann Rudolf” Kutatóintézetében, Kompolton. A jó termőképességű, ökostabil fajta 11 hazai és külföldi fajta közül a legkevésbé volt érzékeny a vetésidő egy hónapos késésére. Korán vetve (április első fele), szeptember közepéig még az ország északi termőtájjain is biztonsággal beérik. Minősítéssor hároméves átlagban hektáronként 2,39 tonna termést ért el (a gyakorlatban mutatott terméspotenciálja 3–3,1 t/ha). Nagy fehérje- és olajtermésre képes, ezért a korai érécscsoport értékes fajtája.

Szója a takarmányban

Takarmányozási kísérletünkben arra a kérdésre kerestünk választ, hogy a kompolti Tarna full fat szója takarmánykomponensként milyen változást eredményez a brojler vágotestösszetételben, az ext-rahált szójadara + állati nyerszsír összetételhez képest. A felhasznált full fat szója szárazanyag tartalma 88,97 százalék, a nyerszsír tartalma 18,25 százalék, rost tartalma 6 százalék, hamu tartalma 5,25 százalék, nyersfehérje tartalma 45,63 százalék, kalcium tartalma 0,27 százalék, foszfor tartalma 0,59 százalék volt. A szójabab feltárását, a tripszin inhibitor inaktiválását a szentesi Árpád Agrár Rt. végezte.

Etetési kísérletünket a Kisállattenyésztési és Takarmányozási Kutató Intézetben, ál-

Húsminták kémiai analízisének eredményei

Kezelések	Kontroll	10%-os	15%-os	25%-os
Sz. A %				
Mell	25,05	24,66	25,13	25,65
Comb	22,65	21,69	22,74	23,24
Máj	25,24	24,87	26,09	27,73
Zsír %				
Mell	1,27	1,99	1,56	0,92
Comb	4,07	7,35	5,67	3,65
Máj	8,74	5,47	4,51	3,33
Hamu %				
Mell	5,46	4,67	4,04	3,58
Comb	4,74	4,48	3,66	2,48
Máj	5,47	5,05	4,22	3,16
Fehérje %				
Mell	19,21	19,45	20,65	21,81
Comb	16,95	15,56	17,74	19,81
Máj	17,54	18,33	20,65	23,61

juk. Alkalmazása a takarmányozásban sokrétű (zöldtakarmány, széna, szilázs, szójaszilókukorica, tápok, stb). Magas fehérjetartalmú magja a baromfi, sertés, szarvasmarha, ló, juh, nyúl, pulyka, kacs, peccsenye-gyöngytyúk, ponty és a mesterségesen nevelt fácán tápokban nélkülözhetetlen komponens.

A hazai termesztésben a termésbiztonságra kell helyezni a hangsúlyt. A korai érécscsoportba tartozó fajták (megfelelő időben vetve) augusztus második felében már betakaríthatók. A Tarna fajta termesztési tapasztalatai azt mutatják, hogy korai vetéssel

lítottuk be 360 Ross naposcsibével. Az állatokat háromszintes ketrecekbe telepítettük és 48 napos korig tartottuk. A csibék a nevelés első három hetében indító, hathetes korig nevelő, és az utolsó héten kokcidiosztatikum mentes befejezőtápot kaptak. Az izokalorikus tápok nyersfehérje tartalma közel azonos volt.

A következő kezeléseket állítottuk be a nevelő és a befejező tápokban:

1. kontroll csoport: a táp nem tartalmazott full fat szóját.

2. kísérleti csoport: a táp 10 százalékos full fat szóját tartalmazott.

3. kísérleti csoport: a táp 15 százalékos full fat szóját tartalmazott.

4. kísérleti csoport: a táp 25 százalékos full fat szóját tartalmazott a nevelő és befejező tápokban.

(Az indítótápetetése idején 10 százalékos és 15 százalékos kezeléseket alakítottunk ki.)

A kontroll csoport indító, nevelő és befejezőtápjának energiatartalom szintjét 3, 8,5, illetve 9,2 százalékos Favorit 40 zsirpor kiegészítéssel értük el. A 10 százalékos csoportokban az indítótápet nem, a nevelőtápet 5,8 százalékos, a befejezőtápet pedig 5,2 százalékos zsirport tartalmazott. A 15 százalékos csoportokban az indítótápet nem, a nevelőtápet 4,3 százalékos, a befejezőtápet 3,7 százalékos zsirpor volt. A 25 százalékos csoportok közül egyikben sem volt szükség zsirpor kiegészítésre. A full fat szójatartalom emelésével csökkenthettük a zsirpor kiegészítést, a 25 százalékos kezelésnél már teljesen el lehetett hagyni azt.

A számok tükrében

A 48. napon mért testtömeg a kontroll csoportban 2025,8 gramm volt, a full fat szójás csoportokban 1985 g – 2055,6 gramm között változott. A takarmányértékesítés a kontroll csoportban 2059 g/g, volt, a full fat szójás csoportokban 2058 g/g – 2124 g/g között vál-

tozott, a kísérlet teljes időtartamára vonatkoztatva. A kontroll és a kísérleti kezelések testtömeg adatai között szignifikáns különbséget nem találtunk.

A zárómérést követően, kezelésenként 10–10 darab átlagos testtömegű állattal vágópróbát végeztünk, amelynek során mértük a belezett tömeg, az értékes testrészek, valamint a máj és a hasúri zsír tömegét. Az élőtömeg százalékában a következő eredményeket kaptuk:

– a belezett tömeg a kontroll csoportban 85,5 százalékos volt, a full fat szójás csoportokban 84,7 – 86,1 százalékos között változott;

– a mell-tömeg a kontroll csoportban 20,7 százalékos volt, a full fat szójás csoportokban 19,5 – 20,9 százalékos között változott;

– a comb tömege a kontroll csoportban 21,6 százalékos volt, a full fat szójás csoportokban 21,1– 22,1 százalékos között változott;

– a hasúri zsír tömege a kontroll csoportban 1,9 százalékos volt, a full fat szójás csoportokban 1,6–1,7 százalékos között változott.

A vágópróba eredményeként megállapíthatjuk, hogy az értékes testrészek tömege, illetve százalékos aránya nem mutatott szignifikáns különbséget a kontroll és a full fat szójás kezelése között. A hasúri zsír tömege kedvezőbben alakult a full fat szójás kezeléseknél, mint a kontroll csoportban. A húsminták vizsgálatának eredményeit, a táblázat adatai foglalják össze.

Az analízis adatai mutatják, hogy a táp full fat szójatartalmának emelkedésével nőtt a mell, comb, és a máj szárazanyag-, valamint fehérjetartalma, és csökkent a nyerszsír és hamutartalma, ami humán egészségügyi szempontból nagyon kedvező.

A full fat szója felhasználása elősegíti a brojlertápot energiadúsítást a kívánt 13,2–13,5 MJ/kg ME elérését. Lehetővé teszi továbbá az áll-

lati eredetű zsírt is tartalmazó Favorit 40 zsirpor mennyiségének mérséklését, illetve a full fat szója 25 százalékos szintjénél teljes kiküszöbölését a tápban.

Génmanipuláció nélkül

Magyarországon nincs szója-extraháló üzem (A *Cereol olajgyáraiban megoldható*. A szerk.). A kezelt full fat szója bevitele a brojlertápokba csökkenti az importtakarmányok (GMO extrahált szójadara) devizaigényét, növeli a hazai mezőgazdasági termékek belső felhasználását, és ennek természetes velejárójaként kedvezően hat az állattenyésztés fejlődésére. Alternatív termesztési lehetőséget teremt a felesleges gabonaterületek egy részének hasznosítására. Fontosságát a környezetkímélő vetésszerkezet kialakításában az elmúlt években

adott célirányos állami támogatás is aláhúzza.

Az USA vetésterületén termesztett takarmányszója 66 százaléka génmanipulált, amely eljárás következményeinek hatásáról nem foglalt egyértelmű állást a tudomány. A szója hazai termesztése a felhasználás élénkülésével „öngerjesztő folyamat” válhat. Eppen azokban a térségekben teremthet jobb megélhetést, új munkahelyeket, ahol a mezőgazdaság jövedelemtermelő képessége, és a foglalkoztatás a legalacsonyabb szintű.

(A kísérlet eredményeit az ISV Rt. használja fel, és keverőüzemeiben a full fat szójás brojlertápot igény szerint gyártja.)

GERENDAI DÓRA

Gödöllő

NAGY BÉLA

Kompolt

A teljes elfogadottságig

Az Alltech éves előadókörűtja 34 európai, közel-keleti és észak-afrikai országot érint az idén. Ez az amerikai vállalat legigényesebb és legnagyobb ismeretterjesztő sorozata, melynek ezúttal az „Ut a speciális termékektől a teljes elfogadottságig” lett a címe. Az idei előadókörűt február 11-én Írországból, Dublinból indul és öt héttel később Dubai-ban fejeződik be.

Pearse Lyons, az Alltech cég elnöke a témaválasztást a következőkkel indokolta: „Amikor éppen két évtizeddel ezelőtt létrejött az Alltech, a természetes takarmányadalékokat még különleges terméknek tekintették. Ezzel szemben most, 2002-ből lépve gyors változásokat tapasztalhatunk a világ mezőgazdaságában, és az Alltech által a takarmányozás számára nyújtott természetes megoldások meghatározó tényezővé váltak.”

A sorozat előadói a megoldások széles körét mutatják be. Különösen kiemelten kezelik a foszforilezett mannan-oligoszacharidok szerepét a bél mikroflóra alakításában, a szerves nyomelemek élettani és gazdasági előnyeit, valamint azt, hogy milyen fejlődésen mentek át az élesztő kultúrák az elmúlt húsz évben.

Az előadókörűt hazai állomásán, február 19-én, a Budapesti Kongresszusi Központban az ágazat elismert képviselőivel találkozhat minden érdeklődő állattenyésztéssel, takarmányozással foglalkozó szakember. A rendezvény lehetőséget kínál arra, hogy a neves nemzetközi előadókkal vitassák meg az említett témakörök fejleményeit.

A hazai rendezvényről bővebb információval szolgálnak az Alltech Hungary Kft. munkatársai. O. A.